

Glasgroenteprijzen geven eerste halfjaar wisselend beeld

Zorgen blijven voor glasgroentetelers

Gerben Jukema

In het eerste halfjaar van 2012 is de productie van glasgroenteproducten achtergebleven bij vorig jaar. De prijsvorming is voor komkommer en tomaat iets verbeterd. Bij paprika is het niveau te laag en voor aubergine vallen de prijzen tegen. De arbeidskosten zijn slechts beperkt toegenomen. Bedrijven hebben echter te maken met hoge(re) financieringslasten, een ongunstige machtspositie op de verkoopmarkt, de onzekere situatie voor wat betreft de energiebalans en de vrees voor (verdere) terugval van opbrengstprijzen.

In 2011 ging de glasgroentesector gebukt onder een toenemende internationale concurrentie, de EHEC-crisis, en als gevolg van een kwakkelende zomer een lagere vraag naar saladegroenten. De economische gevolgen voor de Nederlandse tuinders waren groot. Minder inkomsten zorgden voor slechte rendementen voor met name komkommerbedrijven. Dit artikel beschouwt de marktontwikkelingen van de glasgroentesector in het eerste halfjaar van 2012.

Internationale concurrenten: goed seizoen Spanje, Israël in mineur

Een goede start van het Nederlandse seizoen staat altijd onder invloed van wat er in Spanje en Israël gebeurt in het productie- en exportseizoen. Met name Spanje (tomaat, paprika en komkommer) en Israël (paprika) zijn concurrenten op belangrijke afzetlanden van Nederland, zoals Duitsland. In Spanje is het seizoen september 2011-maart 2012 over het algemeen redelijk verlopen. De totale productie van glasgroente kwam hoger uit bij iets lagere prijzen, zo liet de overkoepelende tuindersorganisatie APROA weten. Het seizoen kende twee gezichten. Die van voor een korte koude periode (matige prijsvorming) en erna (gunstige prijzen). Door het zachte weer aan het begin van het seizoen, viel de productie samen met concurrerende landen waardoor de prijsvorming, vooral bij paprika, minder gunstig was. Uiteindelijk lagen de productievolumes van tomaat, paprika en aubergine hoger dan in eerdere jaren. Bij komkommer waren de volumes nagenoeg gelijk. De prijsvorming bij tomaten was een stuk gunstiger dan vorig jaar. Bij komkommer en aubergine veranderde de gemiddelde prijs nauwelijks, terwijl paprika een lager prijsniveau kende. Israël kende een matig paprikaseizoen. Door het relatief koele weer lag de productie lager en ook de prijzen waren lager dan een jaar daarvoor. Tot januari hield de productie nog gelijke tred met vorig seizoen, maar daarna daalde die tot ver onder het niveau van een jaar eerder. De prijzen waren gedurende het hele seizoen minder gunstig.

De Nederlandse seizoenstart: lagere productie per vierkante meter

Hoe snel de productie van Nederlandse bedrijven op de markt komt, is voor een belangrijk deel afhankelijk van het weer. In Nederland was het, net als in Spanje, in het najaar tot en met januari 2012 vrij zacht, waarna in februari strenge vorst intrad.

Maart was vrij droog en warm, maar in april en begin mei juist weer erg somber en koud. Hierdoor was het niet echt gemakkelijk om het gewas in goede conditie en op schema te houden. De afwezigheid van zonlicht in april en halverwege mei zorgde voor een langzaam groeiend gewas en een trage zetting. Hierdoor zijn de kg-producties per m² lager dan in voorgaande jaren. De globale straling in het eerste halfjaar was 12% lager dan in 2011 en het aantal zonne-uren 20%. Ten opzichte van de langjarige norm blijven beide indicatoren 3% achter. De gemiddelde temperatuur was iets lager dan in het eerste halfjaar van 2011, met name door de koude februari maand (KNMI).

Areaalveranderingen en exportcijfers

Voorlopige cijfers van het CBS geven aan dat het areaal komkommer 6% en dat van paprika met 4% is afgenomen. Bij tomaat daalde het areaal nauwelijks. De daling betrof hier slechts 1%. De lagere producties en de wijzigingen in het areaal komen duidelijk terug in de KCB-exportstatistieken. De cijfers van de KCB over het exportvolume van de eerste zes maanden van 2012 laten een daling zien bij paprika (-17%) en tomaat (-8%). De export van komkommers, die vorig jaar volledig stil kwam te liggen door de EHEC-crisis, bleef gelijk ten opzichte van 2011. Vooral de export naar het Verenigd Koninkrijk en Polen is gedaald. Een stijging van de export naar Rusland en Noord-Europa compenseert het verlies niet volledig.

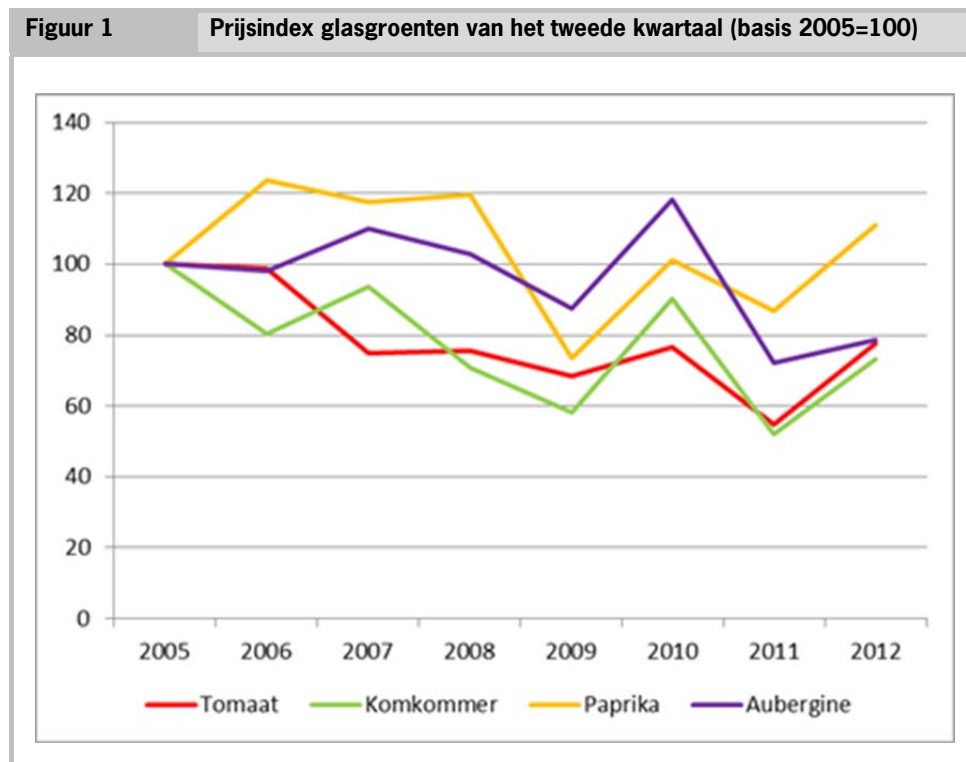
Opleving prijsvorming niet voor elk product

De lagere producties per m² van Nederlandse bodem hebben bij de meeste producten wel voor een opleving gezorgd van de prijsvorming in het eerste half jaar van 2012. Hoewel er veel sorteringen zijn, de markt enigszins ondoorzichtig is en bovendien prijsinformatie moeilijk te verkrijgen is, wordt een indicatie gegeven van de prijsontwikkelingen van het tweede kwartaal (zie figuur 1). Door lagere volumes bij komkommers en regelmatig enkele acties bij supermarkten konden zeker aan het begin van het seizoen goede prijzen worden genoteerd. De komkommerprijzen in het tweede kwartaal van 2012 zijn duidelijk beter dan in het 'EHEC-jaar' 2011, maar blijven net onder het niveau van 2010. De tomaten werden de eerste helft van 2012 beter betaald dan het langlopende gemiddelde. Aan het begin van het seizoen zag dat er niet naar uit. Losse tomaten bleven onder het niveau van 2010. Bij paprika was de prijsvorming beter dan in 2011 en 2010. Hoewel het seizoen niet goed begon zijn de prijzen in mei en juni verbeterd. Ze blijven echter momenteel nog te laag om van een substantieel en structureel herstel te kunnen spreken. De prijs voor aubergine ligt dit eerste halfjaar op een laag niveau. Er is wel enig herstel waarneembaar ten opzichte van 2011.

Kostenontwikkelingen

Per 1 januari zijn de salarissen volgens de cao-tuinbouw met 0,5% verhoogd. Begin september kwam hier 1% bij. Voor cao-uitzendkrachten is de toename vanaf september 1,55%. Een andere belangrijke kostenpost zijn de energiekosten. Hoewel het lastig is om

een algemeen totaalbeeld voor de sector te geven, aangezien elk bedrijf zijn eigen energiemanagement heeft, is de inschatting dat de prijs voor niet-gecontracteerd gas maar in beperkte mate is toegenomen ten opzichte van begin 2011. Het is onbekend hoe de prijzen van de contracten zich bewegen. Qua volume kan er vanwege het koude weer, zeker in februari, wel wat meer verbruik zijn geweest. Bedrijven die hebben moeten bij financieren vanwege de slechte marktomstandigheden in 2011 gaan gebukt onder de zwaardere financieringslasten. Met name bij komkommer en paprikabedrijven. Met de prijzen van het eerste halfjaar 2012 en wat lagere producties bij sommige gewassen kunnen de kosten hiervoor maar moeizaam bij elkaar worden gebracht en wacht hen nog spannende maanden.

Conclusie

Over het eerste halfjaar van 2012 was er een teruggang in de Nederlandse productie. De prijzen waren iets beter dan in 2011 (uitgezonderd losse tomaten en aubergine), maar liggen over het algemeen onder het niveau van de periode 2006-2008. De productiehoeveelheden zijn in het derde kwartaal van 2012 wel opgelopen, maar liggen nog iets onder het niveau van vorig jaar. De prijsvorming in de laatste maanden kwam, mede hierdoor, bij komkommer, paprika en aubergine onder druk te staan. Kostenstijgingen voor arbeid zijn beperkt; voor energie is dit afhankelijk van de bedrijfssituatie. Sommige bedrijven kampen met lastenverzwaring door (aanvullende) financiering. Hoe één en ander uitpakt voor het gemiddelde glasgroentebedrijf over geheel 2012 zal eind december door het LEI worden gepresenteerd.